

Babyweitje bekleden

Een medewerker van Tarzan boomverzorging bekleedt het babyweitje met kruidenplaggen. In de plaggen is een bloemenmengsel ingezaaid van Cruydhoeck: mengsel M5 met onder meer madeliefjes, pinksterbloemen en klaver. Onder de plaggen is de grond, die daar is opgebracht en van zichzelf al wat zanderiger is, handmatig losgespit en geharkt. Hier hoefden de hoveniers niet extra te bezanden. Onder de muurtjes zit wél een zandcunet van 15 cm met daarop een betontegel als eerste laag.

In het lage muurtje dat de babywei omgeeft zitten allerlei dingen ingemetseld die voor de kleintjes interessant kunnen zijn, zoals buizen waar ze doorheen kunnen kijken en knikers die glinsteren tussen het cement. De meeste hoeken worden nog afgerond met een steenslijper.

Aanleg natuurspeelplek voor peuters vergt visie en flexibiliteit

Bij de aanleg van een natuurspeelplaats bij een kinderdagverblijf in Amstelveen combineert hoveniersbedrijf Het Wilde Land ecologische met pedagogische principes. Met natuurlijke materialen en toevallig aanwezige elementen maken de hoveniers een tuin voor kinderen van 0 tot 4 jaar oud.

Tekst Peter Bennink
Beeld Gerdien de Nooy

Bij alles wat ze maakt, houdt hovenier Hanneke van Vuure, eigenaar van hoveniersbedrijf Het Wilde Land in Utrecht rekening met de belevingswereld van een peuter. Ze legt dan ook een natuurspeeltuin aan bij een nieuwe vestiging van Kinderopvangorganisatie KinderRijk in Amstelveen. Van Vuure: „Het leuke is dat je vanuit het perspectief van een klein kind op een relatief kleine ruimte grote effecten kunt realiseren. We twijfelden bijvoorbeeld of de heuveltjes van 1,2 m hoog wel spannend genoeg zouden zijn, maar voor de kinderen waren het meteen de 'hoge bergen'.”

Het is niet de eerste natuurspeeltuin die Van Vuure aanlegt. Zeven jaar geleden legde ze de eerste natuurspeelplek aan bij een basisschool. Inmiddels bestaat zo'n 80% van haar werk uit opdrachten voor kinderspeelplaatsen. Ze werkt daarbij vaak samen met collega's

die net als Het Wilde Land lid zijn van De Wilde Weelde, de vakvereniging voor natuurvriendelijke groenprofessionals.

Leidraad

Veel onderdelen van de tuin komen ad hoc tot stand, de ontwerp-tekening is daarbij vooral een leidraad. De hoveniers willen nadrukkelijk de ruimte openlaten voor initiatieven van ouders en medewerkers, maar ook voor eigen ideeën als ze gaandeweg het aanlegproces inspiratie krijgen. In de tuin in Amstelveen zijn bijvoorbeeld veel stoeptegels verwerkt. Die kreeg het kinderdagverblijf van de gemeente; de hoveniers metselden er muurtjes van.

Het maken van die bankjes en muurtjes van stoeptegels is nogal bewerkelijk volgens Van Vuure, maar het resultaat goed. „Het geeft de tuin het hele jaar door body.” Het houtwerk in de tuin is

voornamelijk Robinia, kastankehout en eiken. Van Vuure: „Die kinderen van 0 tot 4 jaar likken overal aan. Het is onbegrijpelijk dat je in zo veel speeltuinen nog geïmpregneerd hout ziet.”

Beplanting

Om in een natuurspeeltuin te kunnen overleven, moeten planten sterk zijn en het liefst enigszins beschermd staan. Van Vuure werkt dan ook vrijwel uitsluitend met robuuste planten, die ze het liefst meteen in flinke maten aanplant. Meer kwetsbare planten, zet ze graag dicht tegen stevige struiken aan, zodat ze minder snel onder de voet worden gelopen. Van vaste planten komen vooral flink woekerende soorten in aanmerking.

Het project in Amstelveen ligt bij een nieuwbouwlocatie, het oude kinderdagverblijf ligt 100 m verderop en wordt op

termijn gesloopt. Veel elementen hebben de hoveniers van Het Wilde Land overgenomen uit de oude tuin. Een aantal platanen, bamboebosjes, vlinderstruiken en een kurketrekkerwilg, die omgekeerd is neergezet in de hoop dat hij weer uit zal lopen, komen allemaal uit de oude tuin. Ook lage beplanting zoals bosaardbeitjes en kruipend zenegroen is gerecycled.

Van Vuure vulde de beplanting uit de oude tuin aan met onder andere vruchtenbomen als kweepeer, mispel en appel. Giftige planten zijn taboe in tuinen voor kinderen onder de vier jaar.

De kleigrond vormde bij dit project wel een probleem, geeft de ecologische hovenier aan. „We hebben onder de paden en langs het hele tegelpad een drain aangebracht en op een paar probleemplekken grindkoffers gemaakt. Daarnaast hebben we op de zwaarste plekken scherp zand door de klei gewerkt.” Bij het onderhoud dat Van Vuure en consorten straks gaan

plegen zal daarom steeds organische stof worden toegevoegd met extra bladcompost. Mogelijk gaan de hoveniers ook oud zandbakzand strooien. Dit kan, omdat de zandbakken jaarlijks worden verversd. Door al deze maatregelen is het de bedoeling dat de bodem zich langzaam zal herstellen en wat luchtiger wordt. Van Vuure: „De vorst heeft gelukkig ook aardig geholpen om in de bovengrond de klonten klei te breken, de grond is nu al beter te bewerken.”

Veiligheid en vies worden

Bij natuurspeelplekken voor kinderen is veiligheid altijd een belangrijke punt van aandacht, evenals vies worden. Opdrachtgevers gaan hier verschillend mee om. KinderRijk heeft een eigen visie op papier gezet over de inrichting van buitenruimtes (zie tekst 'Opdrachtgever heeft eigen visie' op pagina's 36 en 37). ▶

In die visie staat uiteraard dat de kinderen veilig moeten kunnen spelen. Ook staat er dat de organisatie het belangrijk vindt dat kinderen leren omgaan met risico's en daarbij gevaren leren herkennen en hun grenzen leren verkennen. Daarbij is ook de afspraak gemaakt dat ze vies mogen worden. In de speelnatuur moet dus ook daadwerkelijk gespeeld kunnen worden en de kinderen moeten de grond, het water en de beplanting ook aan kunnen raken.

De veiligheid van de tuin moet worden gecontroleerd door een onafhankelijke keuringsinstantie. De bekendste zijn TÜV en Het Keurmerkinstituut. Het Keurmerkinstituut keurt de verschillende speeltoestellen in de tuin los van elkaar, terwijl TÜV de tuin als geheel keurt. Van Vuure vindt de keuringen niet lastig, maar juist geruststellend. „Je wilt toch een veilige tuin afleveren en de inspecteurs weten precies waarop je moet letten. Ze kijken met heel andere ogen en zien bijvoorbeeld of kinderen kunnen blijven haken met een koordje aan hun kleding als ze ergens vanaf glijden. Onze opdrachtgever laat de keurmeesters niet alleen voor de oplevering komen, maar loopt in de aanlegfase ook met hen door de tuin, zodat wij achteraf niet voor verrassingen komen te staan.” ■

Waterbaantje maken

Frans van Vugt-Schmitz van Tarzan Boomverzorging in Amstelveen maakt een waterbaan van een *Robinia*-stam. Hij holt het hout uit met een Troghöhler, een aanbouwfrees voor motorzagen, en een kettingzaag. De Troghöhler heeft een freeskop met vier ronde freesmesses en wordt door middel van een V-snaar aangedreven.

Het water stroomt weg in de kleiige bodem door een geïmproviseerd infiltratiekruis van twee plastic pallets. Deze zijn omwikkeld met worteldoek.

Oude wilg recyclen

De oude kurketrekkerwilg is in de nieuwe tuin ongeveer 1 m diep op zijn kop neergezet. Als hij doodgaat, geldt hij waarschijnlijk als speeltoestel en moet dan ook als zodanig worden gekeurd. Als hij weer uitloopt, is het een boom. De grondkeringen naast het tunneltje (rioolbuis) zijn gemaakt van douglasschaaldelen en kastanjehouten palen.

Kwetsbare planten beschermen

Kwetsbare planten zoals deze ganzerikken hebben in een natuurspeeltuin de beste overlevingskansen als ze rond obstakels staan of beschermd worden door stevigere struiken zoals hier *Buddleja*.

Kruidenplaggen afstrooien

Een medewerker van Het Wilde Land strooit de zojuist ingezaaide kruidenplaggen af met zand, om de wortels tegen uitdroging en beschadiging door UV-licht te beschermen.

Meer foto's op www.tuinlandschap.nl

Hanneke van Vuure is eigenaar van hoveniersbedrijf Het Wilde Land. Voor haar projecten werkt ze veelal samen met andere ecologische groenbedrijven en zzp'ers.

Opdrachtgever heeft eigen visie

Kinderopvangorganisatie KinderRijk heeft veertig vestigingen, zowel kinderdagopvang als buitenschoolse opvang in Amstelveen en Amsterdam. Geënthousiasmeerd door het succes van de eerste natuurspeelplek, een paar jaar geleden, wilde KinderRijk hier graag een vervolg aan geven. Inmiddels zijn bij meerdere vestigingen natuurspeelplaatsen

aangelegd en is medewerkster Jeanette Van der Meulen de vaste projectmanager tuinen. De visie van KinderRijk op buiten spelen en speelnatuur is vastgelegd in een beleidsstuk. Dit dient als uitgangspunt voor ontwerp, aanleg en onderhoud van de tuinen. Het betekent niet dat alle speelplaatsen hetzelfde worden. De invulling hangt

af van de interesse en ideeën van ouders en pedagogisch medewerkers. Door het uitwisselen van informatie via Springzaad, een netwerk van professionals rondom natuur en kinderen, en door eigen ervaringen, weet Van der Meulen inmiddels wat een natuurspeelplaats succesvol maakt en wat er nodig is in het beheer en onderhoud. „Het gaat vaak om kleine din-

gen. We hebben bijvoorbeeld gemerkt dat de afvoerleidingen van de zand- en water speelplaatsen snel verstopt raken. Daarom staat nu standaard in het onderhoudscontract, dat die leidingen maandelijks worden doorgespoeld. Ook proberen we de 'gewone' tuinen die we al hadden meer natuurlijk te beheren, door bijvoorbeeld het snoeihout te hergebruiken.”